GAZETA KRAKOWSKA

Nro 9.

Z KRAKOWA DNIA 30 STYCZNIA 1820 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Warszawy d. 22 *Stycznia.*

Nayiaśnieyszy Cesarz Jmc i Król nayłaskawiey ozdobić raczył orderem S. Włodzimierza 4tey klassy: Szefa Wydziału Lekarskiego w Kommissyi Rządowey Woyny Stummera Jana. — Naczelnego Lekarza Woyska, Doktora Baldaufa Xawerego. — Lekarza Dywizyynego Gwardyi Królewskiey, Naczelnego w Szpitalu Głownym Garnizonu Warszawskiego Doktora Przybylskiego Józefa.

Orderem S. Stanisława 4tey klassy, Sztabs Lekarzy:

Doktora Szwenckiego Fryderyka, z pułku Grenadyierów Gwardyi.
— Doszewskiego Wawrzyńca, z pułku 3 piechoty liniowey.
— Tomorowicza Jana, z pułku 1 strzelców konnych.
— Sztakekranda Ludwika, z pułku 2 Ułanów.

PROSPEKT.

Niżey podpisany uczeń Dawida i Członek wielu Akademiy Malarskich, chcąc wznieść pomnik dla Sławy Narodu Polskiego, przedsięwziął wydać Zbiór portretow Królow Polskich, i tych Mężów, których imie przeżyło lub przeżyią wieki. Chcąc nadto przekazać potomności rysy spółczesnych celuiących dostoieństwem, znaczeniem, odwagą, talentem lub zasługą, wyda ich portrety. Samo przedsięwzięcie wskazuie podział dzieła.

Oddział 1wszy będzie nieiako Panteonem Polskim. Mieścić się w nim maią Królowie i ci Męże co zaszczyt Polsce przynieśli.

Oddział 2gi przeznaczam na Portrety znakomitszych spółczesnych.

Każdy Oddział składać się będzie z kilku lub kilkunastu części.

Dzieło to przez niżey podpisanego rysowane i litografiowane, krótkiemi biografiami przez znakomitszych w Literaturze narodowey Mężów spisanemi opatrzone, wychodzić będzie *in folio* na papierze welinowym. Współczesne osoby z natury przez niżey podpisanego rysowane będą, co się zaś tycze nieżyiących, naylepsze wzory doszłe do naszych czasów użyte będą do ich przerysowania, w czem wy-

dawca, ani starań, ani kosztów, ani podroży oszczędzać nie będzie.

Dnia 1go Września wyydzie część 1wsza Oddziału 1go i Oddziału 2go. Każda z nich składać się będzie 27 Portretów.

Oddział I.

Część 1.

Tadeusz Kościuszko.

X. Józef Poniatowski.

Jan Henryk Dąbrowski.

Stanisław Małachowski.

Ignacy Potocki.

Ignacy Krasicki, Xże Arcybiskup Warmiński.

Jenerał Jasiński.

Oddział II.

Część 1.

Józef Xże Zaiączek, Namiestnik w Królestwie Polskiem.

Stanisław Hr. Potocki, Prezes Senatu Królestwa Polskiego.

Jenerał Kniaziewicz.

Jenerał Chłopicki.

Jenerał Mokranowski.

Julian Ursin Niemcewicz, Sekretarz Senatu.

Jenerał Wincenty Hr. Krasiński.

Prenumerata na część pierwszą obu Oddziałów wynosi czerwonych złotych 6, na część pierwszą każdego Oddziału, a osobna czerwonych złotych 3.

Nazwiska osób Prenumeruiących umieszczone będą przy każdey części.

Prenumerować można:

W Warszawie w składzie sztuk pięknych pod kolumnami.

W Wilnie u P. Weiss.

W Wiedniu u P. Artaria.

W Dreznie u P. Morasch.

W Berlinie u P. Weiss.

W Paryżu u P. Letronne, Członka Instytutu, Inspektora Jeneralnego Szkół Woyskowych.

Dan w Warszawie d. 22 Stycznia 1820.

Ludwik Letronne.

Z Petersburga d. 24 Grudnia d. k.

Wielki Marszałek Dworu Paszków, dla słabości zdrowia uwolniony od tego urzędu, został Wielkim Łowczym dworu Jego Cesarskiey Mości.

Sprawuiący obowiązki Mistrza łowów Rzeczywisty Radca Stanu, Xże Dołhoruki, mianowany Kuniuszym. N. Dworu.

Dnia 11 Listopada utworzył się w Fatieżu, w Gubernii Kurskiey, oddział towarzystwa biblijnego.

Uniwersytet Rostocki, który niedawno obchodził czwartą stuletnią pamiątkę swoiego założenia, postanowił w tey okoliczności przesłać dyplomata na stopień Doktora Filozofii dla P. Uwarowa, Prezesa Petersburgskiey Akademii nauk, i dla Pana Krug, członka teyże Akademii, a dyplomat na Doktora Teologii dla Akademika Fräho.

Z Paryża d. 12 Stycznia.

Z rozporzedzenia Królewskiego obie biblioteki Instytutu i Mazaryniego od 1go b. m. połączone są razem i nosić będą ostatnie nazwisko. Głównem bibliotekarzem mianowany iest uczony Petit-Radel z płacą 5000 Fr.

Jenerał Savary chce się, iak głoszą, na czas nieiaki udać do Smirny, gdzie z iednym domem kupieckiem iest w kompanii.

List Królewski ułaskawiaiący P. de la Valette, który zatwierdzony bydź ma przez Królewski sąd Paryzki, posia-

ny został sądowi Strazburgskiemu przed którem P. de la Valette ma się iako więzień stawić.

Król Wirtembergski przysłał na pomnik Malherbes 800 Fr.

Zimno doszło tu do 9 stopni.

Podług pism naszych 80 deputowanych z lewey strony naradzało się w tych dniach, iakby teraźnieyszych Ministrów z urzędów oddalić.

Pod tytułem: *Verités penibles a dire, dures a ecouter*, Kapitan morski Laignel wydał w Paryżu pismo obwiniaiące Ministra morskiego, że gdyby admiralicyia Angielska zawiadywała od r. 1815 morską Francuzką siłą, nie mogłaby iey gorzey urządzić iak Minister Baron Louis. Oskarżenie to, dodaie ieden z dzienników tuteyszych, iest tego gatunku, iż albo obwiniaiący, albo obwiniony musi bydź do odpowiedzi pociągniony, i ściągnie zapewne uwagę izby Deputowanych, gdy rzecz będzie o wydatkach na wydział morski. W r. 1814, wyraża autor, podał Baron Louis liczbę 80 liniowych okrętów i 50 fregat, która późniey z niewiadomego układu z Angliią do 70 pierwszych i 40 drugich zmnieyszoną została. W r. 1817 Vice-Hrabia Dubuchage doniosł izbie, iż wartość materyiałów morskich wynosi 200 mill. Fr. i żądał obmyślenia funduszów do utrzymania tak kosztownego zakładu. Liczba ludzi składaiących siłę morską była ieszcze znacznieyszą; składała się bowiem z 1500 officerów, 50 ekwipażów większych okrętów i 200 flotyllowych, liczney artyleryi, wielu bataliionów okrętowych robotników i uczniów. Coż się z tego wszystkiego pozostało? Naywięcey 43 liniowych okrętów, 30 fregat, próżne magazyny i około 800 officerów powiększey części bez doświadczenia, z których niektórzy tylko znaią teoryią; doświadczeni zaś są oddalonemi i w pensyiach pokrzywdzonemi.

Dziennik Paryzki zaprzecza doniesieniu dziennika Sporów, iakoby 4 wiersze z tragedyi Meropy powtórzone były, dodaiąc, iż tylko następuiące dwa wiersze na żądanie publiczności przez Aktora Bernard powtórzonemi były:

Le premier qui fut roi, fut un soldat heureux.
Qui sert bien son pays n'a pas besoin d'aïeux.

(Pierwszy Król był szczęśliwym żołnierzem Kto dobrze służy kraiowi nie potrzebuie wywodu z przodków.)

Miasto Lectoure wyznaczyło 10,000 Fr. na marmurowy posąg dla swoiego ziomka Marszałka Lanace, Xcia Montebello.

Były Dyrektór Barras i Jenerał Kazout złożonemi są w Metz niebezpieczną chorobą.

P. Beullan zaczęna sposobu wzaiemnego uczenia używać do lekarskiey nauki.

Marszałek Soult, Xże Dalmacyi, wykonawszy przedonegday Królowi przysięgę, odebrał z rąk iego laskę Marszałkowską.

Wczorayszy dziennik izby Deputowanych zawiera 139 prośb o utrzymanie ustawy o obiorach, które 19,057 osób podpisało. — Prośba miasta Charolles zawiera między innemi następuiący wyraz: " Gdy Likurg opuścił swoią oyczyznę w zamiarze nie powrócenia więcey do niey,

kazał zgromadzonemu ludowi przysiądz, iż nie odmieni nadanych mu przez niego praw. Likurg był medrcem, a Król Francuzki nie przysiągł daremnie, iż chce wiernie zachować konstytucyią „

Xże Eckmül (Marsz. Davoust) dał niedawno bal, na którym znaydowali się Jen. Savari (Xże Rovigo) i Hr. Las Cases. (Oba z wygnania przywołani.)

Z Londynu d. 7 Stycznia

D. 6 zgromadzili się Lordowie admiralicyi dla rozpoznania sprawy przywiezionych tu 5 osób, które obwinione są o prowadzenie handlu niewolnikami na wyspie Francuzkiey, z których trzy uwolniono, a dwie pod sąd oddano.

Izba skarbowa doniosła Winiarzom, iż wina Reńskie podpadaią rowney opłacie celney iak Francuzkie.

Przychód W. Brytanii wynosił w r. z. 47 090,814 Fs.

Mówią, iż znaczna część przez tuteyszego Żydowskiego bankiera na rachunek nas ego Rządu na stałym lądzie zakupionego srebra, znayduie się na zatrzymanym przez lody na Elbie okręcie.

W Manszestrze magistrat i konstablowie odbyli wspólne naradzenie, dla zapobieżenia publiczney nędzy z powodu zbytecznego zimna. Reformatorowie zaś tamteysi rozpisali na dzień nowego roku obchód żałobny z powodu utraconey wolności.

W Nottingham były przez 5 dni zaburzenia; woyska stały przez cały ten czas na rynku pod bronią. Nakoniec władze cywilne i woyskowe przymusiły reformatorów do spokoyności.

P. William Congreve wynaleść miał nową strzelbę, ktora ma bydź nader dokładną.

W Glasgowie powiększyły się od niejakiego czasu rękodzielne roboty.

Odnawia się znowu pogłoska, że część partyi Grenwilla wniyść ma do Ministeryium.

Bal, który Lord Grantham dał przed niejakim czasem w wieyskiem swoim mieszkaniu Newby, przerwany został okropnym widokiem. Za otworzeniem drzwi sali pokazała się piękna trumna czarno obita, na którey znaydował się napis: Lord Grantham w krótce tey trumny potrzebować będzie.

Zbankrutowały tu dwa domy kupieckie; lecz maią się z swoiemi wierzycielami układać.

Telegraf Bulonski, dziennik Angielski we Francyi wychodzący, zawiera niektóre uwagi nad Angliią, z których przytoczamy co następuie: Teraźnieysze położenie Anglii ściąga na siebie powszechną uwagę. Przez przemysł swoich mieszkańców i wolną konstytucyią wzniosła się Angliia z drugiego do pierwszego rzędu Mocarstw i utrzymuie wagę Europy. W żadnym na świecie narodzie dawnym lub nowym nie przezwyciężyły tak zręcznie iak w Anglii przemysł i wytrwałość skąpstwa natury, ostrości klimatu, nieurodzayności ziemi, szczupłości kraiu, planów swoich nieprzyiacioł i klęsk domowych. Główną sprężyną tych natężeń i ich uwieńczeń była prawdziwa albo uroiona wolność. Od wypędzenia Stuartów Anglicy przeiętemi zostali uczuciami wolności, i ta przyłożyła się do wydoskonalenia rękodzieł, rozszerzenia handlu i kilkokrotnemi usiłowaniami do utworzenia rolnictwa. Przez

oswobodzenie od monopolium rządowego wzniosła się siła narodowa na zwaliskach przywileiów i lenności; wrodzone czucie, że każdy dla siebie pracuie, nadało wszystkiem odnogom tem większy wzrost, iż w żadnym narodzie nie znalazła Anglia rowiennika. Przedsiębiorczy duch Anglików tak był czynny i tak obszerne otwierał spekulacyiom pole, iż Rząd, który zawsze myślał o rozszerzeniu swoich kraiów i powiększeniu przewagi, ciągle z niego korzystał. Życzenie nabycia osad wzbudziło w ludzie chęć, a w Rządzie śmiałość. Ocean doświadczył naypierwey skutków tego systematu; brzegi nowego świata zostały z wolna Anglikami zaludnione. Ameryka stała się iuż ważną, nim inne narody nawet pomyślały.

Znany z rewolucyi Francuzkiey Jenerał Dumourier, liczący 80 rok życia - bawi teraz w Londynie.

Kilka tysięcy osób udać się ma za wsparciem Rządu na osiądzenie na przylądek Dobrey nadziei.

Z Wassingtona d. 7 Grudnia.

Prezydent Monroe otworzył dziś posiedzenia Kongressu poselstwem do obu izb. Na wstępie winszował im, iż Kapitol, dawne mieysce ich zgromadzeń (który Anglicy podczas ostatniey woyny spalili) tak dalece iest na nowo wystawiony, że się w nim mieścić mogą. Daley ubolewał nad chorobą, która z powodu posuchy niektore miasta dotchnęła, i nad przerwą wypłat banków, co publicznemu kredytowi zaszkodziło. Potem przeszedł do ważnych stosunków z Hiszpaniią. Mówił między innemi: "Zawarty niedawno traktat zdaie bydź dla obu stron korzystnym; iest z naszey strony podpisany, ale N. Król Hiszpański nie zatwierdził go dotąd z mało znaczących powodów, a temi są: 1) ponieważ Rząd Hiszpański iest tego mniemania, iż Rząd Ziednoczonych Stanów chce ieden iego artykuł zmienić (artykuł względem nadanych dóbr w Florydach grandom Hiszpańskim;) 2) ponieważ Rząd Ziednoczonych Stanów na szkodę Hiszpanii dopuścił lub ułatwił wyprawę do Texas. Prezydent dodał, iż oba te powody zupełnie są nieprawdziwe, i zostawia roztrzygnieniu Kongressu: czyli traktat z strony Ameryki ma bydź do skutku przywiedziony, tak iak gdyby był przez Hiszpaniią zatwierdzony? Traktat ten, wyraził daley, był przez upoważnionego Ministra zawarty, który Rząd swóy przy naszem reprezentował i stósownie do instrukcyi działał. Hiszpania ustąpiła nam kray i otrzymała zań inny, do którego mielismy słuszne prawa, i który iey iest przyległeyszy, niżeli nam ustąpiony, ponieważ ten iest ze wszystkich stron wyiąwszy morze, naszemi prowincyiami otoczony. Hiszpaniia utraciła nad nim wszelką władzę, uzyskała przez ustąpienie mnostwo korzyści i zezwoleń, a nadewszystko położyła koniec dawnem sporom z Ziednoczonemi Stanami. Po tych oznaczeniach nie można było wątpić, iż N. Król Hiszpański ten traktat zatwierdzi. Z żalem atoli donieść muszę, iż to oczekiwanie zawiedzionem zostało, że traktat ani w przepisanym czasie, ani poźniey nie został zatwierdzony. Dla uniknienia dalszych sporów i zapewnienia nam posiadłości Floryd, dał Rząd wysłanemu do Hiszpanii Ministrowi instrukcyie do wymienienia natychmiast zatwierdzeń,

a w przypadku oporu z strony Hiszpanii, żądania wyiaśnienia. Odpowiedziano mu: iż ważność przedmiotu i życzenie otrzymania wyiaśnienia względem niektórych nietchniętych punktów, zrządził tę zwłokę. Minister Amerykański ofiarował dać zaraz wyiaśnienia; lecz nie przyięto, i oświadczono z strony Hiszpańskiey w Sierpniu, że nowy Minister do Ziednoczonych Stanów wysłany zostanie. Na to oświadczenie wydział spraw zagranicznych posłał naszemu Ministrowi w Madrycie instrukcyią, aby oznaymił Rządowi Hiszpańskiemu, iż traktat utrzymuie się w zupełney mocy, i ieżeli zatwierdzenie nadeydzie przed zebraniem się Kongressu, uważanem będzie, iak gdyby w oznaczonem czasie nastąpiło. Nadeszła iuż odpowiedź na to oświadczenie naszego Ministra i zawiera powyższe powody i trudności. (Prezydent dowiódł ich nieprawdę złożonemi papierami, i prowadził tak rzecz daley.) To wszystko dowodzi, że Hiszpaniia nie ma dostatecznych powodów do odmówienia zatwierdzenia. Traktat został w takim sposobie zawarty, iż odmówienie zatwierdzenia z iedney strony iest obrazą drugiey. Dla czegoż Hiszpaniia chce nowego Ministra przysłać? maiąż bydź na nowo rozpoczęte układy, i dokądże ta przewłoka trwać będzie? Z iedney strony musiemy narodowy nasz honór zabezpieczyć, a z drugiey dać dowód umiarkowania, które zawsze nasz naród cechuie. Jawno iest wszystkiem, iż Ziednoczone Stany nie chcą się nigdy zdobyczami powiększać, co nie zgadza się ani z zasadami ich religii, ani interessem, i ambicyi tylko obszerne otwiera pole. Z tem wszystkiem, ponieważ Ziednoczone Stany chciałyby utrzymać pokóy, i ponieważ Nayiaśnieyszy Król Hiszpański po dwa razy zapewnił, iż przyszle Posła, proponuię zatem, aby oczekiwać iego przybycia nim przystąpiemy do zajęcia Florydów, spodziewam się, iż oświadczenia z strony Hiszpańskiey będą przyiacielskie; na krotkim przeciągu czasu nic nie stracimy, a prawo i słuszność będą za nami. Nadto przeciąg ten czasu powinien nie tylko N. Królowi Hiszpańskiemu, ale i innym Mocarstwom bydź przyiemny. Proponuię więc ułożyć warunkowo ustawę względem zatwierdzenia traktatu i włożyć pod odpowiedzialnością na władzę wykonawczą uskutecznienie onego, z zatrzymaniem się przez czas Kongressu na oświadczenie i propozycyie z strony Hiszpanii. Postępowanie Hiszpanii w tey sprawie nie było od żadnego Europeyskiego Mocarstwa poparte; owszem Francyia i Angliia oświadczyły się za Ziednoczonemi Stanami i za zatwierdzeniem traktatu. Spodziewać się należy, iż i Rossyia podobnegoż iest zdania, i nie zaniedbała go objawić gabinetowi Madryckiemu. — Po tych wyiaśnieniach co do Hiszpanii, mowi poselstwo o wielkiey bezstronności i ścisłey neutralności Ziednoczonych Stanów względem sprawy osad Hiszpańskich z kraiem macierzyńskiem, proponuie razem przeyrzenie ustawy o neutralności względem rzeczonych osad, i wyznaczenie portów, do którychby woienne obce i korsarskie okręty bez nadwerężenia neutralności zawiiać mogły. — Co do układów z Angliią względem ponowienia traktatu handlowego, wyraża poselstwo: Spodziewaliśmy się, iż ugodziemy się na waż-

ny punkt, to iest przypuszczenie Ameri kańskich okrętów do portów wschodnich i zachodnich Indyy; lecz podane od Ziednoczonych Stanów w tey mierze ultimatum, odrzucone w grzecznych wyrazach zostało. Oddaie się więc do woli Kongressu, czyli nie wypada nawzaiem przedsięwziąść zakazuiących śrdków, lubo reszta artykułów traktatu iest dla obu stron korzystna. Względem zabrania niewolników w Ziednoczonych Stanach przez Angielskich urzędników, oczekuiemy także odpowiedzi od naszego Posła w Londynie. — W ostatniey części poselstwa mowi Prezydent o kłopocie, w iakim się w zeszłym i teraźnieyszym roku kraie ziednoczone z braku gotowizny znaydowały. Mimo tego przychod skarbu wynosił iednak do 30 Września 19 mill. Dol. z których po odtrąceniu wydatków rządowych, wraz z prowizyią i zaległey raty długu narodowego, pozostało się w skarbie 8 mill. 500,000 Dol. które wraz z wpłynąć ieszcze maiącemi aż do nowego roku pieniądzmi, wystarczą aż do tey chwili na zaspokoienie potrzeb kraiu.

Przedsięwzięty obiazd brzegow do założenia nowych warowni prawie iuż ukończony został i przysposobiono mnostwo materyałow. Budowanie woiennych okrętow idzie także z pospiechem, i siła morska Ziednoczonych Stanow doprowadzona w krotce zostanie do stanu, iak iest ustawą oznaczony.

Prowincyia czyli stan Nowegoiorku dał naypierwszy przykład uchylenia niewoli, iako niezgodney z wolną konstytucyią. W wielu innych prowincyiach nieprzyymuią nowych niewolnikow.

Z Tryiestu d. 4 Stycznia.

Ali, Basza Janiny, rządzi ciągle swoią prowincyią despotycznie. Wiele osob uciekaiąc przed iego gwałtownością, udało się do Korfu. Wezyr ten Albanii, który podbił pod siebie znaczną część Macedonii i prawie całą Tessalaniią i około 2 mill. poddanych liczy, powierzchownie tylko ulega Porcie, która uznała go w tym zaszczycie, od W. Sułtana tylko odbiera firmany i znaczną summę pieniędzy, iako haracz z pogłownego Chrześciian i podatków, które powiększey części są zadzierżawione, posela do Stambułu. Zresztą rządzi się samowolnie, zaciąge lub rozpuszcza woysko, podbiia ograniczenie prowincyie lub zawiera z niemi przymierze, nakłada podług upodobania podatki i handlowe opłaty. W stolicy, która do 30,000 mieszkańców liczy i w dziewięciu częściach składa się z Greków, mieszka w pałacu na wzgórzu obwarowanym, utrzymuie zawsze 10,000 woyska, a w potrzebie może mieć go trzy razy tyle. Przy iego Dworze znaydować się nawet maią ajenci Mocarstw Europeyskich.

Z Włoch d. 8 Stycznia.

Kardynał Sekretarz stanu Consalvi zapadł był na zdrowiu, lecz wyszedł iuż tak dalece z swey słabości, iż trudnić się może sprawami rządowemi. — Pałac Lucyiana Bonaparte, Xcia Canino, w Rzymie, iest do sprzedania. Zdaie się, iż on chce zupełnie w Viterbo osiąść i poświęcić się iedynie literaturze.

Podrożuiąca rodzina Angielska została przed kilku tygodniami przez rozboyników przy Pietramala zatrzymana i ograbiona

piona. Zdarzenie to tem iest nieprzyiemnieysze, że ta droga mianąłbyła za bezpieczną.

Uczony Mineralogista Brocchi, który przeszłego lata odbył podroż przez Neapolitańskie prowincyie Kalabryią, Basilikata, Ottranto i Pugiią, i wiele zapewne zebrał wiadomości, przybył teraz do Rzymu.

Wyszła w Paryżu r. z. Xiążka Architekta Mazois (znanego z wielkiego dzieła o Pompei) "La maison de Scaurus, ou description d'une maison Romaine,,, czytana iest w Rzymie z wielkiem okontentowaniem. Autor wprowadza młodego Niemca (na wzor iak Barthelemy w podroży Anacharsisa Scyta) do starodawnego domu Rzymskiego, który o wszystko się wywiaduie. — Nowy opis Rzymu przez Fea i Bonelli wielu się niepodoba.

Gazeta Genueńska zawiera co następuie: "Ostatnie listy z Alexandryi donoszą między innemi, że Vice-Król Egiptu, Mohamed Ali Basza, udał się w połowie Listopada do wyższego Egiptu, dla obeyrzenia mieysc warownych, publicznych zakładów i rozporządzenia co dla dobra kraiu dogodnem bydź może. Syn iego, pogromca Wehabitów, w krótce w tryumfie do Egiptu powroci. Zrobienie kanału Ramanieh, który ieszcze Rzymianie robić zaczęli, ale dla nieprzezwyciężonych przeszkod zaniechali, czyni Vice-Królowi nieśmiertelną sławę. Kanał ten łączy z sobą wszystkie części kraiu i ułatwia z oszczędzeniem kosztów sprowadzanie wszystkich do handlu płodów. Alexandryia znalazła więc drugiego Macedończyka, ktòremu iak dawniey pierwszemu winna swoie zakwitnienie, i w teraźnieyszych okolicznościach stanie się bezwątpienia w tey części świata pierwszem morskiem i handlowem miastem.,, (Vice-Król teraźnieyszy iest także rodem z Macedonii.)

Z Bruxelli d. 12 Stycznia

Siła nasza morska poniosła nową stratę: d. 29 Grudnia przeznaczony do Surynamy woienny okręt Kozak rozbił się pod Margate. Officerowie i maytkowie uratowali się z naywiększą trudnością i niebezpieczeństwem, ale okręt utonął.

Sprawa przeciw P. Weissenbruch, wydawcy dziennika ogólnego, który za umieszczenie obrażaiącego Hiszpanią artykułu, skazany został przez pierwszą instancyią na zapłacenie 500 Zł. i utracenie na 3 lata patentu na drukarnią, wytoczyła się do tuteyszego sądu appellacyynego. Potępiony żądał uwolnienia siebie od kary, ponieważ zdał autora, ale że ten był iego pomocnikiem, przeto sąd appelacyyny zatwierdził wyrok pierwszey instancyi.]

Z Hanoweru d. 14 Stycznia.

U nas doszło także zimno do 21 stopni, z którego na przeziąbnienie kilkoro ubostwa umarło, postylion nogi odmrozil, a wiele innych ludzi ręce, i t. d.

Zgromadzenie stanów, które 3 miesiące trwać ma, odbywa ciągle swoie posiedzenia; lecz dotąd nic z iego czynności nie oznaymiono publiczności. Postanowiono iednak, iż protokół obrał ma bydź drukowany. Obie izby uchwaliły adressy podziękowania do Xcia Rejenta i Xcia Kambridgi. Deputowani od Xięstwa Fryzyi nie zasiadaią dotąd w izbach.

Dla pogorzelców w Uslar złożono tu dotąd w gotowiźnie 5200 talarów.

DODATEK
DO Nro 9.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 30 STYCZNIA 1820 ROKU W NIEDZIELĘ

— *Z Krakowa.* —

R E K T O R

Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Wskutek odezwy JJWW. Kommissarzy Pełnomocnych Likwidacyynych Królewstwa Polskiego z d. 14 Grudnia r. z. Nr. 4439, tudziez uchwały Senatu Rządzącego z d. 31 Grudnia r. z. Nr. 4467, zawiadomił WW. Professorów Akademii Krakowskiey, by likwidacyie pretensyy wypływaiacych z zaległey pensyi do Rządu Austryiackiego, tak z czasów byłey Rzeczypospolitey Polskiey, iako też i z epoki trwania tegoż Rządu, stosownie do wskazanych sobie tąż odezwą prawideł, ułożyli. Gdy zaś wielu z tych Professorów już nieżyie; zaczem Rektor uwiadom a ninieyszem ich sukcessorów, aby w przeciągu pietnastu dni od daty uwiadomienia takawe likwidacy e do Kancellaryi Uniwersytetu, wraz z dowodami swego prawa do sukcessyi zmarłego Professora, złożyli.

Dan w Krakowie d. 22 Stycznia 1820

Litwiński.

Jankowski, S. J. U.

Z Wiednia d. 21 Stycznia.

Dziś odbyło się dwunaste naradzenie zebranych tu Pełnomocn ków gabinetów Niemieckich.

D. 29 Stycznia r. b. i dni następnych odbędzie się tu w gmachu Stanów niższey Austryi w przytomności Władz Rządowych czwarte ciągnienie lotteryi na pożyczkę w konwencyyney monecie w kwocie 4000 losów i 2 mill. Zr. Wyciągnione Nra będą drukiem ogłoszone, a wypłata wraz z prowizyią za zwrotem obligacyy nastąpi w kassie bankowey za 3 miesiące w srebrney monecie.

Od brzegow Menu d. 16 Stycznia.

W nocy z d. 13 na 14 b. m. umarła nagle Elektorowa Hessen-Kasselska. W wieczor d. 13 kładąc się, żaliła się na nudność, w nocy porwała ią gorączka i ściskanie, i gdy zawołany lekarz nadworny wszedł do iey pokoiu, zakończyła życie. — Zmarła ta Xiężna Wilhelmina Karolina, była drugą córką Króla Duńskiego Fryderyka V. Urodziła się d. 10 Lipca 1747, a poszła za panuiącego Elektora Heskiego d. 1 Września 1764.

Zapewniaią, iż nowa administracyia w W. Xięstwie Badeńskiem iest już ukończona i będzie wkrotce zaprowadzona. Za powrotem Pełnomocnika Barona Berstett z Wiednia maią bydź izby stanów zwołane. W całym kraiu panuie nayzu-

pełnieysza spokoyność.

Dzieła Henryka Stilling przełożone zostały na język Rossyyski, i tłumacz ich, podług pism publicznych, udarowany od Cesarza został 40,000 rubli i brylantowym pierścieniem.

Podczas teraźnieyszego noworocznego jarmarku znalazł się w Lipsku artysta, który ogłosił w gazecie, iż patrafi blade wargi trwało na czerwone przerobić. Mowią, że ma wielki do siebie natłok, i z wszystkich fabrykantów naywięcey zyskuie.

Nad Renem tak dalece cena wodki spadła, iż beczki, która w r. 1818 kosztowała 80 Zr. dostać teraz można za 12 Zr.

Autorem wiadomego z pism publicznych Katechizmu politycznego dla mieszkańców miast i wsiów (ktorego naywięcey na obu brzegach Renu rozrzucono, i dla polityczney osnowy miany iest za rewolucyyny) iest Hesko-Darmstadtski Porucznik nazwizkiem Schulz, który miał się sam zwierzchności podać, ażeby podeyrzenie na niewinnych nie padało

Rząd Bawarski zniosł pod d. 29 Grudnia zakaz sprzedarzy zboża za granicę.

Angielsko cudzoziemskie Biblіyne towarzystwo w Londynie przysłało w Grudniu r. z. do publiczney bibliioteki miasta Norembergi 32 pięknie w safian oprawnych dotąd przez nie wydanych w roznych Europeyskich i Azyiatyckich łęzykach exemplarzów starego i nowego Testamentu Pisma S. tudzież 14 także w safian oprawnych rocznich swoich rapportów.

W Magdeburgu uważaią, iż od r. 1799 nie było tak tęgiey zimy, iak iest teraźnieyszą.

Jeden z naypierwszych handlarzów kunsztownemi rzeczami w Londynie, Rudolf Ackermann, który do 600 ludzi zatrudnia, wyszedł z ubogiego Kołodzieyczyka rodem z gór Saskich, do tego znaczenia.

W niektórych okolicach Jutlandyi włościanie umowili się nie pijać więcey kawy.

Z Szwaycaryi d. 6 Stycznia.

Niektóre Kantony myślały odwołać woysko swoie z Francyi, bojąc się, aby ustawicznie przeciwko niemu powstawania tamecznych Dziennikarzów nie skłoniły ludu do iakowych gwałtów. Z dokładnieyszych atoli wiadomosci okazało się, iż ta obawa była prożną. Rząd Francuzki wziął na siebie obowiązek zupełnego w tey mierze zaspokoienia umysłów. Z wyraźnego nawet rozkazu Krola wyznaczono osobny fundusz na powiększenie 4 pułków Szwaycarskich, będących na żołdzie Francuzkim.

Z Sztokolmu d. 31 Grudnia.

Król nasz zniosł niedawno dotychczasowy zwyczay dawania wszystkich tytułów urzędnikom pisząc lub mowiąc w interessach kraiowych. Urządzenie to podobało się bardzo całey tuteyszey publiczności.

Uniwersytet w Upsali miał zeszłey iesieni 1386 uczniów, między któremi było 6 cudzoziemców.

ROZMAITOSCI

Ważne urzędowe zdanie naysławnieyszych rolników i rękodzielników Francuzkich, dowodzące, że merynosy Hiszpańskie nietylko nie wyradzaią się w innych kraiach, ale owszem, że wełna z nich pochodząca tem więcey cienkości i miękkości nabywa, im pułnocnieysze ma położenie kray, w którym się chowaią.

Hrabia de Polignac, właściciel stada

merynosów w Departamencie Calvados, w zamiarze udowodnienia, że merynosy nie tylko nie wyradzaią się we Francyi, ale raczey, że wełna merynos Francuzka pierwszey klassy ma niezaprzeczoną wyższość nad wełną oryginalną Hiszpańską pierwszey klassy także, i że z Francuzkiey wełny można robić naypięknieysze sukna, nieoddzielaiąc ani run podleyszych, ani nawet wełny z udów i nóg z żadnego runa; i chcąc zwrócić uwagę tak rządu, iak współobywateli na swoie stada, udał się do Ministerstwa spraw wewnętrznych, żądaiąc:

Aby wyznaczona była Kommissyia, w którey przytomności odbyłaby się strzyż całego iego stada, któraby odesłała wełnę opieczętowaną fabrykantowi w Louviers, którego za nayzręcznieyszego uzna, z poleceniem:

1. Użycia iedney iey części do zrobienia z niey sukna, nie odrzucaiąc ani całych run podleyszych, ani też wełny z udów i z nóg.

2. Użycia drugiey części do zrobienia sukna, odbieraiąc wełnę gatunku prima nazwanego;

3. Zrobienia sukna z wełny oryginalney Hiszpańskiey, za naypięknieyszą uznaney, używaiąc wyłącznie gatunku prima.

Domagał się daley Hr: de Polignac, żeby sukna te pod kontrollą władzy mieyscowey administracyyney zrobione, opieczętowane, i do bióra Ministerstwa S. W. przesłane, i śledzeniu przy ięgtym narodowym, w celu wyrzeczenia wyroku względem stosunkowey ich wartości wewnętrzney oddane zostały.

Minister S. W. skłaniaiąc się do żądania Hr: de Polignac, wezwał na śledzących "Kommissarzy naybieglevszych znawców Francuzkich w przedmiocie rolnictwa i rękodzielni. Ci zdali sprawę ze swey czynności w osnowie następuiącey:

Ministerstwo S. W. Wydział 3ci.

— Wydział sztuk i rękodzielni. —

W Paryżu d. 10 Lipca 1817 r.

Rapport względem sukna zrobionego z wełny pochodzącey ze stada Hr. de Polignac.

" Kommissarze mianowani do rozpatrzenia się w suknach utkanych z wełny Hr. de Palgnac, przeświadczyli się, że są nietylko piękne w ogólności," ale że są tak piękne, iakich się spodziewać można z wełny, ze stada naypięknieyszego we Francyi pochodzącey; że próby trzy sukna tkanego z wełny niegatunkowaney są szczególnie piekne, lubo niewyrównywaią suknom utkanym z gatunku prima nazwanego, z tey samey wełny wybranego. Szczególniey zaś zwróciła naszę uwagę proba Nro * koloru ciemno oliwkowego, którą nadzwyczaynie piękną znaleźliśmy na sukno z runa niegatunkowanego pochodzące; to iest, że nie odebrana była wełna z nóg i udów, iak się to zazwyczay dziać zwykło, co w tym przypadku że nie nastąpiło, dowodziły złożone zaświadczenia. Na pochwałę fabrykanta wyznaiemy, że zręczność swoię udowodnił więcey ieszcze fabrykacyią sukna z całego runa, aniżeli z gatunku prima,

Przeświadczyliśmy się, że próby sukien z wełny oryginalney Hiszpańskiey utkane, (a użyto do tey porównawczey fabrykacyi gatunku prima wełny ze stada Albearal) widocznie są podleysze od sukien z wełny prima Hr: de Polignac, a na-

wet podlevsze od sukien zrobionych z iego wełny niegatunkowaney. Pilne porównanie tych różnych fabrykatów między sobą stwierdza na nowo dostrzeżenie, przy różnych zdarzeniach tylokrotnie przez wielu fabrykantów zrobione, że z naypięknieyszey wełny oryginalney Hiszpańskiey nie można tak pięknego zrobić sukna, iak z naypięknieyszey wełny Francuzkiey, i że ostatnia nie ustępuie ani co do cienkości, ani co do miękkości, iak tylko wełnie naypięknieyszey Saskiey.

Wypadek tak zaspokaiaiący śledztwa Kommissyi dowodzi także, że stada Hr: de Polignac, składać się muszą z owiec wyborowych, gniazda wydoskonalonego, i że utrzymywane są z taką starannością, iakiey się tylko po rolniku oświeconym i czynnym spodziewać można.

Zdaniem naszem zasłużył sobie Hr: de Polignac na chwałę u współobywateli, i na taką nagrodę i zachęcenie ze strony Rządu, iakiey doznaią obywatele oddaiący się pewnemu rodzaiowi przemysłu, którego skutki tak korzystne dla rolnictwa, rękodzielni i handlu zdolne są nabyć większey ieszcze rozciągłości.

(podpisano)

Baron *de Neufiize*. *Ternaux*. *Ivard*. *Bardel*.

Prezes Hrabia *de Lasteyrie*.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie S. W. *Becquey*.

Hrabia de Polignac przyznaie pierwszeństwo wełnie Saskiey przysądzone nad Francuzką co do cienkości, twierdząc, że zdaie mu się, że ostatnia ma ione zalety (których w reszcie nie oznacza) które ią zdolnieyszą czynią do fabrykacyi sukien właściwie nazwanych, (to iest z wyłączeniem kaźmirków, merynosów, i innych cienkich wełnianych materyi) i czyni z tego powodu następuiące uwagi:

"Przyydzie czas, podług mego mniemania, (własne to są słowa Hr: de Polignac) kiedy wełny Saskie ustąpią co do cienkości i miękkości swey wełny ludom bardziey ku północy zbliżonym; są to prawa klimatu, którym przemysł ludzki uledz musi, gdyż północ wydawać będzie wiecznie delikatnieysze futra; a runa do tey wszakże należą kategoryi, i gdyby merynosy Hiszpańskie do brzegów Afryki zwrócone były, zkąd podobno pochodzą, wełna z nich w takim byłaby zapewne stosunku, do wełny Hiszpańskiey, w iakim ostatnia do wełny Saskiey.

Ogrodnictwo i Rolnictwo.

P. James Sorverby doświadczył, iż gdy korzenie drzew owocowych polewaią się często wodą kiedy drzewa zaczyna ią kwitnąć, zabezpieczy się kwiat przeciw ostrem wiatrom, i drzewa więcey utrzymaią owocu.

Uwieńczone pomyślnością doświadczenia P. Joubert w wyższych Włoszech, który na zwyczayney ziemi od kilku lat bez wszelkiego pognoiu miewa nayobfitsze urodzaie, nie używaiąc do pognoiu iak tylko zielonego żyta, zasługuie na zastanowienie się Rolników.

DONIESIENIE

Dnia 31 Stycznia 1820 r. o godz. 2 po południu w Domu pod Nr. 676 przy małym Rynku odbędzie się publiczna licytacyia wydzierżawienia całego drugiego piętra w Domu pod Nr. 18 w żydowskim mieście będącego z kilku mieszkań składaiącego się w roczną lub więcey dzierżawę, gdzie w vadium złp. 30 zaopatrzyć się należy. Życzący sobie objęcia zechcą się w terminie znaydować. W Krakowie d. 26 Stycznia 1820.

Skorczyński, Kom. S.